Copyright Oslo VO, Rosenhof

Et godt liv i et lite land

Ungdomsfest i Eggedal Christian Skredsvig 1895

3 Kunnskap gir muligheter

Kunnskap skal styre rike og land,

og yrke skal båten bære.

Aasmund Olavsson Vinje

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Personer i fortellingen

Eva Amundsen

Ana Fernandes

Sebastian Haneborg

Viktor Hellstrøm

Geir Listhaug

Mina Maurstad

Wasim Raja

Guro Solstad

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Grunnskole: Barneskole 1.- 7.trinn

Ungdomsskole 8.-10.trinn

Nordseter skole: https://nordseter.osloskolen.no/om-skolen/om-oss/var-profil/

Videregående skole: Studieforberedende utdanningsprogram

Yrkesfaglige utdanningsprogram

Over sikt over videregående skoler: https://www.vilbli.no/nb/nb/no

har kommet

har startet

har begynt

har betalt

har tatt med

har fått

Det er sønnen min som går her.

Sønnen min går her.

Det er bilen min som står der.

Bilen min står der.

Du fikk meg til å like treningen.

Broren min fikk meg til å begynne på trening.

Skolen får barna til å bli kritiske.

Datteren min får meg til å le.

Det gjør at de ikke trenger å pugge.

Det gjør at de kan reflektere.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Ana er på vei for å hente barna sine på Nordseter skole. De går i første og fjerde klasse, så de er for små til å gå hjem alene. Geir kommer gående mot henne. Han har hatt utviklingssamtale med kontaktlæreren til sønnen som nettopp har startet i tiende klasse. Nordseter er en kombinert barne- og ungdomsskole.

Ana: Hei Geir. Takk for sist.

Geir: Selv takk**. Du fikk meg til å like** trening selv om jeg ikke er noen fotballspiller.

Ana: Så hyggelig å høre. Hva gjør du her?

Geir: Jeg har hatt utviklingssamtale. **Det er sønnen min som** går her. Han har nettopp begynt i tiende klasse. **Hva med deg?**

Ana: Jeg har to barn i barneskolen. En i første og en i fjerde.

Geir: Er du **fornøyd med** skolen?

Ana: Både og.
Jeg synes ikke de jobber nok med innholdet i fagene. I første klasse lærer de ingenting. Barna i Brasil lærer like mye matematikk i første klasse som de lærer i tredje klasse her.

Geir: Elevene kan finne alt på internett. **Det gjør at de ikke trenger å pugge** noe annet enn gangetabellen på skolen nå. Men de klarer seg ikke uten kunnskap i hodet. Sønnen min har en venn som flyttet hit fra India da han var 12 år. Han hadde allerede lært det som er pensum i matematikk i 10. klasse her.

en utviklingssamtale: Civîna pêşveçûna zarokê.

en kontaktlærer: Mamostayê zarokê li dibistanê.

kombinert: Tevlî hev/ du cor dinav hevde.

nettopp: Niha/ yanjî nezûde.

fornøyd: Razî

et innhold: Naverok

like mye: Biqasî hev

å pugge: Ezberkirin.

gangetabellen: Xişta mutiplîkasyonê.

kunnskap: Zanyarî.

et pensum: Xwendina Salê/Minhacê xwendinê.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

kritisk – ukritisk

nødvendig - unødvendig

høflig – uhøflig

rolig – urolig

fri – ufri

reflektert – ureflektert

ryddig – uryddig

bestemt – ubestemt

sunn – usunn

trygg - utrygg

Det er nødvendig å

- diskutere
- være kritisk
- ta selvstendige valg
- trene
- spise sunt
- oppdra barna
- fungere godt i team

Er det ikke han som er verdensmester i sjakk?

Er det ikke du som bor i Ringveien?

Er det ikke Solberg som er statsminister?

Er det ikke Solskjær som trener Manchester United?

Hvis faren hadde presset Magnus til å være sosial, hadde han ikke blitt så god i sjakk.

Hvis Harald hadde giftet seg med en prinsesse, hadde han ikke blitt lykkelig.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Ana: Akkurat som i Brasil. D**et gode er** at denne **skolen får barna til å bli kritiske** og ta selvstendige valg.

Geir: Ja, det er kanskje viktigere enn kunnskap. Hvis de er ukritiske til alt de hører, **går det dem dårlig.**

Ana: Samarbeid er de også gode på. De jobber mye i grupper. Dattera mi sier alltid at **det er nødvendig å** diskutere ting, ikke bare finne det riktige svaret.

Geir: **Det gjør at de kan reflektere** og se flere sider av en sak. Jeg vil gjerne at sønnen min skal få gode karakterer. Jeg håper også at han er lett å omgås og fungerer godt i team.

Ana: Har du hørt om Magnus Carlsen?

Geir Selvfølgelig. **Er det ikke han som** er verdensmester i sjakk?

Ana: Nettopp. Han har hatt suksess på det området. Men han ble mobbet da han gikk på grunnskolen. Han foretrakk å være hjemme sammen med søstrene sine fremfor å være ute sammen med venner.

Geir: Man får jo si at det har gått bra med han likevel, da.

Ana: Faren hans har støttet ham hele tiden. Jeg har lest at han mener det er viktigere for et barn å bli faglig dyktig enn sosialt sterk. Hvis faren **hadde presset** Magnus til å være sosial, **hadde han ikke blitt** så god i sjakk.

Geir: **Det er lett å snakke sånn** når sønnen er verdensmester. Jeg er ikke enig. De fleste trenger begge deler.

kritisk: Rexnegir/ nerazîbûna xwe bidê diyarkirin.

selvstendig: Serbixwe.

ukritisk: rexnenegir.

å reflektere: Nûvedanê bike.

en karakter: Pile/ poênt/ Encamê têstan.

å omgås: li tenişta hev/ digel hev..

å fungere: Karbike.

verdensmester: Lehengê cihanê

å foretrekke – foretrakk: Ferztir dîtin/ Tiştek diser yê din re dibîne.

fremfor: Pêştir/ tiştek berî yên din dikê.

å støtte: Arîkariyê didê

faglig: Madeyên xwendinê.

å presse: Guvaşê deynê ser.

å være enig: Ligel bê/ ligel rêkbikevê.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

populær – mer populær – mest populær – de mest populære

kompetent – mer kompetent – mest kompetent – de mest kompetente

lav - lavere - lavest - de laveste

høy – høyere - høyest – de høyeste

god – bedre – best – de beste

dårlig – verre – verst – de verste

Hvis han ikke får over 5 i snitt,
kommer han ikke inn på de mest populære skolene.
Hvis jeg ikke klarer førerprøven,
kan jeg ikke kjøre bil.
Jeg kan ikke kjøre bil **hvis** jeg ikke klarer førerprøven.

Man kan nå langt **selv om** man har en utfordring.
Selv om man har en utfordring, kan man nå langt.

hvilken karakter

hvilket fag

hvilke karakterer

hvilke fag

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Ana: **Hvilke tilbakemeldinger fikk du på** sønnen din i dag?

Geir: Lærerne er fornøyd med han, heldigvis. Men **han må jobbe hardt for å oppnå så gode karakterer** at han komme inn på den videregående skolen han ønsker. Det er kamp om plassene på **de mest populære** skolene. Hvis han ikke får over fem i snitt, kommer han ikke inn der.

Ana: Hva skal til for å komme inn på Elvebakken? Der vil dattera mi gå.

Geir: Det kommer an på hvilken linje hun **ser for seg.** På studieforberedende måtte man ha 54 poeng i år. Det tilsvarer 5,4 i snitt.

Ana: Hun vil gå på **Medier og Kommunikasjon**. Hun drømmer om å bli journalist på tv. Anne Lindmo er forbildet hennes. Dessverre sliter hun med dysleksi, så hun bruker lang tid både på å lese og skrive.

Geir: Erna Solberg har også dysleksi. Det viser at man kan nå langt **selv om** man har en utfordring på et område.

Ana: Dattera vår **blir ofte sittende lenge for å jobbe** med leksene etter at hun har kommet hjem. Hun liker det, heldigvis. Hvis hun fortsetter slik, får hun kanskje gode nok karakterer til å komme inn på Elvebakken.

Geir: Det er ikke sikkert at det er **de skolene som** har **de høyeste karakterkravene** som er **de beste skolene.**

Ana: Tror du ikke det? De har vel **de beste lærerne.**

Geir: **Ikke nødvendigvis.** Det er ikke så vanskelig å undervise elever som har gode karakterer. Noen lærere klarer å få elever som har 2 og 3 når de starter, til å oppnå 3 og 4 når de slutter.

en tilbakemelding: Xeberdanek

å oppnå: Bidestanîn

å komme inn: Derbasî nav bibê/ qebûl bibê.

et snitt: Muedel yê poênta/ Derece.

en linje: corek ji xwendinê

å se for seg: Jixwer dibînê/ wê çi bixwêne.

å tilsvare: Weke tiştekî / weke hev

et forbilde: Nimûne ditin/ qudwe.

dysleksi: Dyselêksî/ zehmet dixwêne/ zehmet dinvîse.

en utfordring: Aloziyek/ zehmetiyek.

et område: Babetek Aliyekî xwendinê.

et karakterkrav: Mercê qubûliya xwendinekê./ kîjan pile yanjî poêntê dixwazê.

nødvendigvis: ferzditin

Politiske partier:

Fremskrittspartiet (FrP)

Høyre (H)

Venstre (V)

Kristelig Folkeparti (KrF)

Senterpartiet (Sp)

Miljøpartiet De Grønne (MDG

Arbeiderpartiet (Ap)

Sosialistisk Venstreparti (SV)

Rødt

Jeg får se hva som kommer til å veie tyngst.

Det er prisen som veier tyngst når jeg skal kjøpe klær.

Hva veier tyngst, økonomi eller trivsel?

Elever i 1.-4.klasse har tilbud om å være i trygge omgivelser før og etter skolen.

AKS: Aktivitetsskolen (Oslo)

SFO: Skolefritidsordning (Andre kommuner)

Jeg blir stemplet som en dårlig mor hvis jeg alltid henter rett før stengetid.

Hun blir stemplet som upålitelig hvis hun alltid kommer for sent.

Han ble stemplet som en rusmisbruker fordi han tok et glass øl hver kveld.

Ana: Sant nok. Hvis de har 6 når de starter, har de ikke mye **forbedringspotensiale**. Men jeg vet ikke hvilke karakterer dattera vår får. Det irriterer meg at hun må vente til åttende klasse før **det settes** karakterer.

Geir: Du får stemme på FrP **ved neste valg**. Det er det eneste partiet som synes karakterer i barneskolen er en god idé.

Ana: Jeg har ikke stemmerett. Jeg har bare bodd her i tre år. I Brasil stemte jeg på Arbeiderpartiet. Kanskje jeg kommer til å **velge det partiet** her også.

Geir: **Skolepolitikk** er viktig for meg når jeg velger parti. Høyre vil ha mer kunnskap inn i skolen. Det er jeg enig i. Men Arbeiderpartiet vil at klassene skal være mindre. Det er jeg også enig i. Så jeg får se **hva som kommer til å veie tyngst** når valget nærmer seg.

Ana: Det er **få private skoler** i Norge. Hva synes du om det?

Geir: Jeg synes vi har **en god balanse mellom** private og offentlige skoler. Hvis det blir mange privatskoler, kan det bli slik at alle som har råd, sender barna dit. Da blir det større forskjeller mellom folk. Kong Harald gikk **på offentlig skole** – både som barn og ungdom. Det er fint at alle slags barn går på samme skole.

Ana: Dette **er stridens kjerne**, tror jeg. Skal alle gå sammen, eller skal vi dele etter evner og interesser? Det er en interessant diskusjon vi må ta senere. Nå må jeg løpe. **AKS** stenger om 10 minutter. Jeg **blir stemplet som** en dårlig mor hvis jeg alltid henter rett før stengetid.

Geir: Dårlig mor, du? For noe tull! Men bare løp. Vi ses på trening i kveld, ikke sant?

Ana: Det gjør vi.

Geir: Ses da. Ha det.

et forbedrings-potensiale: şêweyekî paştirkirinê/ potensiyalê paştirkirinê

å stemme:Dengdan

et valg:Hilbijartin

en idé: Ramanek

stemmerett: Mafê dengdanê.

skolepolitikk: Siyaseta dibistanê

å veie tyngst: kêş Girantir/ wezin girantir/ giringtir.

privat:Pirîvat/ xas
en balanse: Terazû

offentlig: Hukûmî

en strid: pisa gengeşê/ munaqeşe liser.

en kjerne:Sereke/ bingihîn.

en evne:Taqet

en interesse: percewend

å bli stemplet som: Hikim liserkirin.

stengetid: Dema girtinê/ dawiya kar.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Teknikk, Vitenskap, Diktning, Axel Revold, 1932, Utsmykking av Deichmanske Hovedbibliotek, Oslo

Når hun møter de andre på laget, legger hun irritasjonen bak seg.

Når jeg hører på musikk, legger jeg bekymringene bak meg.

Selvfølgelig **kommer** de **til å** ansette deg.

Jeg får se hva som **kommer til å** veie tyngst.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Ana henter barna og **prater med dem om skoledagen**. Hun spør hva de har lært i de forskjellige fagene. Begge har hatt **norsk, matematikk og kroppsøving**. Men ingen har hatt **naturfag eller samfunnsfag** i dag.

Når de kommer hjem, sjekker Ana **ukeplanen** på **skoleplattformen**. Hun oppdager at første klasse skal på skogstur dagen etter. Selv om det er meldt regn, skal de ut. **Enda en irriterende ting** med skolen i Norge, tenker hun. Barna trenger så mye utstyr - regntøy, støvler, skiftetøy, sitteunderlag, termos, tursekk – fordi de på død og liv skal være ute uansett vær.

Hun lar mannen overta problemet med å pakke sekken og skynder seg på fotballtrening. **Løpingen gjør at** hun får ut frustrasjonen. Når hun møter de andre på laget, **legger hun irritasjonen bak seg.** Wasim er spesielt glad i dag.

Ana: Du **ser fornøyd ut**. Har du vunnet i Lotto?

Wasim: Det også. 75 kroner.

Viktor: Han skal bli prosjektleder i Equinor.

Ana: **Er det sant?** Gratulerer.

Wasim: Nei, det er ikke sant. Han tuller. Men **jeg er innkalt til intervju i overmorgen.** Kanskje jeg har en sjanse.

Viktor: **Selvfølgelig kommer de til å ansette deg**. Ellers blir det verst for dem. Da går de glipp av en stor ressurs.

Wasim: Det er lett for deg å si. Jeg tør ikke håpe i tilfelle jeg blir skuffet. Denne jobben har jeg **veldig lyst på.**

Ana: Jeg tenker også på å søke ny jobb. Det føles utrygt å drive for meg selv. **Tenk om firmaet mitt går konkurs.**

et fag:Madyeke xwendinê

en ukeplan:Bernameya heftiyê

en skoleplattform: Platforma dibistanê.

å melde – er meldt: Xebrda/ xeberê bidê.

utstyr: Alav/ alavên

å overta: perpisyarî girte xwe/ jidest girt.

å skynde seg: xwe xwirt bike/ bilez çû.

en frustrasjon: Acizî.

en irritasjon: qeherandin.

en ressurs: çavkanî

skuffet: şermî/ fehêtkirin.

utrygt: Ne muemene/ bişike.

et firma:şirket

konkurs:îflas.

Firmaer:

Enkeltmannsforetak

Aksjeselskap

Statsforetak

Kommunalt foretak

Stiftelse

Forening, ideell organisasjon

NOKUT

Nasjonalt organ for kvalitet i utdannelsen.

NOKUTs formål er å sikre og fremme kvalitet i høyere utdannelse ved å –

- føre tilsyn med institusjoner som gir høyere utdannelse.

- godkjenne og informere om utenlandsk utdannelse

Kompetanse Norge

Kompetanse Norge jobber for at voksne i og utenfor arbeidslivet skal få den kompetansen de trenger.

De har blant annet ansvar for utvikling av læreplan og prøver i norsk for innvandrere.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Viktor: Hva slags firma har du?

Ana: Det er et **enkeltmannsforetak** som lager reklame for aviser. Jeg drev med det hjemme i Rio i fem år. Nå har jeg mer **lyst til å jobbe** for **et større reklamebyrå**.

Wasim: Har du utdanning innen reklamebransjen?

Ana: Jeg har en bachelor fra universitetet. Men **papirene mine er ikke godkjent** i Norge ennå. Jeg venter på NOKUT. De bruker lang tid.

Wasim: Kanskje du kan søke **realkompetansevurdering** mens du venter.

Ana: Real - hva for noe?

Wasim: Realkompetansevurdering. Du jobber **sammen med en person i bransjen** som sjekker hva du faktisk kan. Du kan lese om det på nettsiden til **Kompetanse Norge.**

Ana: Takk for tipset. Jeg skal sjekke det ut.

Viktor: Kunne dere to ha gitt en realkompetansevurdering av **fotballferdighetene** mine?

Ana: Med glede, Viktor. Løp ut på banen og vis hva du er god for. Vi **står her og vurderer.**

Viktor får tak i en ball og gjør **et tappert forsøk** på å løpe med den fram til mål, men snubler i bena sine og blir liggende i gresset. Ana og Wasim **later som** de noterer på et skjema. De går bort og setter seg ved siden av han.

Wasim: Du har **meget høy måloppnåelse** på innsats og vilje til gjennomføring.

et enkeltmanns-foretak: şirketa biyek zilamî/ şirketek pi çûk.

reklamebransjen: Sêktûrê rêklama/ Kertê rêklama

godkjent:Musedeq

realkompetanse-vurdering: Nirxandina fêrbûna berî zankoyan.

en bransje: Sêktûrek/zincîreyek ji tiştan

en ferdighet: Jêhatbûn.

å vurdere:Nirxandin.

tappert: qewîn/ bihêz

å snuble: likumî/Terpilî

å late som: Xwe didine xwiyakirin

en innsats: himetek/ cihdek

en vilje:Îradeyek

en gjennomføring: veguhestinek/ têre derbasbûn/ cihbichkirenek.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Vurderingsskjema skriftlig norsk

Mål	Under middels – lav måloppnåelse	Middels måloppnåelse	Over middels – høy måloppnåelse
Beskrive			
Fortelle			
Begrunne			
Tekstoppbygging			
Rettskriving og tegnsetting			
Ord og uttrykk			
Grammatikk			

Det blir litt for mye.

Det er litt for lenge.

Det er litt for høyt.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Ana: Når det gjelder utholdenhet og ballferdigheter, er du **middels**.

Wasim: Foreløpig har du **lav måloppnåelse** når det gjelder fart og styrke.

Ana: På humor, selvironi og vennskap får du toppkarakter, ikke sant, Wasim?

Wasim: Absolutt. Du er en ener.
Viktor, jeg skulle ønske du var lillebroren min!

Det **blir litt for mye** for Viktor. Han leter febrilsk etter noe morsomt å si slik at ingen merker at følelsene **holder på å ta overhånd.**

Viktor: Apropos vurdering:
Har dere hørt om svensken som fikk 6 i karakter i alle fag?
Det har ikke jeg.

utholdenhet: ragirtin.

middels: linavê/ nekêm nezêde.

en fart: xwirtbûnek.

en styrke: qewetek

humor: Mezac/ rewş

selvironi: Henekbixwekirin/ bixwekenîn.

et vennskap: Dostaniyek

absolutt: Tiştekî 100/100

febrilsk: Bi mereq/ bizêdebûn.

ta overhånd: serdestî/ hesta wî serdestî bibê.

apropos vurdering: Nirxandinek Baş/ nirxandinek tukme.

Politiske partier

Mel: Pål sine høner

Fremskrittspartiet og Høyre og Venstre,

Kristelig Folkeparti, MDG,

Senterpartiet, Arbeiderpartiet,

SV og Rødt er på Stortinget her.

Alle ønsker å danne regjering.

Alle ønsker seg makten i Norge.

Blått er til høyre og rødt er til venstre.

Grønt vil ha rent og forbedret miljø.

Da klokka klang

Da klokka klang, så fort vi sprang,

og ingen sto igjen og hang,

men glad og lett og rank og rett

vi var på plass med ett.

Vi sto som perler på en snor,

og ingen av oss sa et ord,

og ingen lo, men stille sto

vi sammen, to og to.

Margrethe Munthe

Vitser

humoristen.no/vitser

Det var en gang en svenske som var ute og kjørte bil. Plutselig kom det en nyhetssending.
Reporteren: – Vi melder om at en bil kjører mot kjøreretningen på E6 i nord-gående retning.
Svensken: EN?! Det er jo flere hundre av dem!

Har du hørt om svensken som solgte bilen sin for å få penger til bensin?

Per: Kan jeg få låne den store fine bilen din?
Mor: Nei, den er for dyr.
Per: Å ja, jeg trodde den var for mennesker jeg.

Læreren sa til Per:
– Kan du si et dyr som begynner på K?
– Kaffe.
– Kaffe er ikke noe dyr, sa læreren.
– Jo, for i går sa pappa at kaffen var blitt dyr.

Tenk om det ikke fantes elektrisitet. Da måtte vi spille dataspill i mørket!

Læreren: – Mange ord som begynner på u er noe dårlig, for eksempel uhyggelig. Kan noen av dere gi andre eksempler?
Alle elevene i kor: Undervisning!

En Brann-supporter, en Viking-supporter, en RBK-supporter og en Vålerenga-supporter sto på kanten av et stup.
– Dette gjør jeg for Viking, sa Viking supporteren og hoppet utfor.
– Dette gjør jeg for Vålerenga, sa Vålerenga-supporteren og hoppet utfor.
– Dette gjør jeg for Brann, sa Brann-supporteren og kastet RBK-supporteren utfor kanten.

Stina var på bytur og satte sykkelen fra seg. Da kom det en politimann og sa til jenta:
– Den kan ikke stå her. Statsministeren kommer forbi her!
– Gjør ikke noe, jeg låser sykkelen!

Copyright Oslo VO, Rosenhof

SKOLEGUTT - utdrag

- Ride, ride ranke. Se hvor skal nå veien gå... synger læreren høyt og klart og ser i taket. Hva han ser på, vet ikke lille Mattis, og hva læreren synger, vet han heller ikke, men alle synger med, for det har læreren sagt at de skal. Noen lavt, nesten uhørlig - andre noe høyere, men ingen så høyt og klart som læreren. Lille Mattis synger også:
- Ride, ride ranke. Seleskallui (til søppelbøtta) veien gå ...

De har mange rare sanger, dážaene (nordmennene). Denne om søppelbøtta er likevel rarest av alle. Hva er nå vel det å synge om? Skolen er et merkelig sted. … Han er stor nå. Skolegutt. Dagene med ny lærdom er lange og harde. Stolene er også harde. Det er vondt å sitte når det verker og klør alle steder og tida slett ikke vil gå.

Læreren … prater hele dagen. Ikke godt å vite hva han prater om. … Noe forstår da lille Mattis etter hvert. Lese er lohkat, jente det samme som nieida, han forstår sitt stille og gå ut og reis opp og kritt og enda mye mer. Han plukker opp ord. Samler på dem. Gjemmer dem på et hemmelig sted i hodet, men bruker dem ikke. Er ikke så viss på at han har forstått alt rett. Det er best ikke å si noe. Kanskje noen ler av ham. Kanskje læreren blir sint. Det er best å tie stille.

…

Mattis vet også mye. Av faren sin har han nettopp lært navnene på øremerkene på reinen og lært hvordan de forskjellige snittene ser ut. Han kan fadervår og navn på fuglene. Han kan eventyr om sånt som har hendt for lenge siden - om Stallo (et slags troll), om tsjudene (underjordiske vesener) og om uldaer (underjordiske vesener) som byttet til seg snille, små samebarn mot sine egne underjordiske.

Mattis kunne ha fortalt i dagevis. Men læreren kan jo ikke samisk. Læreren kan ikke vite om alt Mattis vet. Å, han skulle bare visst, tenker Mattis. Inni seg, der ingen kan høre, unntatt Gud, sier Mattis norske ord hele dagen. Om igjen og om igjen. Han lærer så mye nå. Lærer alle ord han trenger for å bli voksen og klare seg. Som læreren sier at de skal. Men far og mor er jo voksne. Han har aldri hørt at de har snakket norsk. Kanskje de ikke klarer seg? Mattis grubler på dette. Syns det er rart.

…

Hver fredag får de dra heim. De kjører med skolebussen. Det tar over to timer. De har det artig i bussen, herjer og skøyer. Noen ganger joiker de. Da stopper Sjåfør Niilas bussen og kommer bak og skjenner på dem. Så snart han har begynt å kjøre igjen, fortsetter de. Til slutt må han bare gi seg, Sjåfør-Nii'las, eller så vil de aldri komme fram.

Når han er heime i helgene, forteller han om skolen, hva de gjør der. Mor og far bare trekker på skuldrene. … Lærer de noe om reinen, lærer de noe om å klare seg sjøl på fjellet, lærer de å sy i skinn og stelle klærne sine?

Nei, Mattis må si seg enig i at det er nå ikke så nødvendig alt det de lærer der nede - synge og si fram vers som ikke er om Gud engang.

Mora og faren syns ikke om skolen. Ungene lærer ikke det de trenger å lære. De blir klønete og ukyndige med reinen når de er så mye borte fra den. Ikke får de ta seg fri heller. Det er sørgelige greier. Bare i sommerferien og i helgene kan Mattis være med foreldrene til flokken. Det er det gildeste Mattis vet. Særlig om vinteren. Da får han sitte på scooteren sammen med mora, faren eller de store søsknene sine. Han får sitte foran og holde i styret og kjøre så snøspruten står bak dem. Når han blir stor, skal han ha sin egen scooter - en Yamaha.

…

Det er en kald vinterlørdag. Mattis er med faren sin til reinflokken. … Mattis skal nok hjelpe far. Han … spenner på seg skiene og vokter på farens skritt, vokter hans minste bevegelse, løper når faren løper. Gjør så godt han kan. Men Mattis, stakkar, springer likevel bare dit han ikke skal. Skiene har han helt gitt opp å holde styr på. Får det ikke til med bare skaller (vintersko av reinskinn) og skinnbindinger. Han stønner og sliter, snart hit snart dit, men hva han enn gjør, så blir det feil. Faren løper i djup snø, svetter og peser og plages og er sint. Skjenner på Mattis som er dummere enn den dummeste daza. Hundene springer også. De forstår. De er der de skal være. Mattis forstår mindre enn en hund. Han kjenner seg så liten. Bare til plage. Småsnufsende kryper han sammen bak scootersleden. Gjemmer seg og gjemmer sin skam for faren.

Helga tar slutt. Bussen kommer og henter dem som bor langt unna. Mattis syns det er trist å dra, men det kjennes lettere når de kommer fram og treffer de andre.

…

Neste time spør læreren om de har lært fadervår heime. Det har de. En etter en rekker de opp ei hand - ikke så høyt, bare så vidt over pultlokket - et forsiktig JA.
Læreren ser ut over klassen. Det kiler i små mager. De vet at han leter seg ut en nå. En som skal svare - svare for dem alle. Klassen er trykkende stillhet og alvorlige øyne - noen blå, andre brune, noen redde og andre med et snev av iver.

- Mattis, får høre deg.
- Áhčči min don guhte leat ...
- På norsk!
- Fader vår, du som er i himmel.
- himmelen, retter læreren.
- himmel enn, gjentar Mattis.
- Videre!
Mattis ser ned i pultlokket.
- Videre! Lærerens stemme er skarp.
Pultlokket blir en stor lodden tåke foran øynene til Mattis.
- På nytt fra begynnelsen!
- Fader vår, du som er i himmel enn ...
Han kikker stjålent opp på læreren som er rød i ansiktet og på halsen like ned til sløyfa som ser ut som vingespennet på en liten fugl.
- Gjenta etter meg - helliget vorde ditt navn.
- Hellige ...
Mattis blir igjen taus. Ser og ser ned i pultlokket som nå er et stort bølgende hav. Han kniper igjen munnen.
- Så! - Helliget vorde ... kom nå.
Men Mattis enser ikke lenger at læreren maser og gjentar og blir mer og mer høyrøstet. Han tier. Er ikke lenger her i det vonde klasserommet med tankene sine.
Mattis tenker på presten. Presten har jo sagt ... og han er jo også norsk ... presten må vel vite det ... han har til og med sagt det i kirka ... Mattis har selv hørt det ... tolken sa det også. De sa at Gud forstår alle språk.

Han kniper de foldede hendene hardt sammen. Løfter igjen hodet mot kateteret. Munnen dirrer litt, men fort, ivrig, sier han fram - uten stopp, uten tid til punktum, en trillende vårbekk.

- Áhčči min don guhte leat almmis basohuvvus du namma bohtos. Han ser ufravendt på læreren. Ser at han blir rødere og rødere i ansiktet. Mattis holder fram. Hever stemmen. Noen ganger snubler ordene litt i all iveren, men han tar dem opp igjen: ... atte middjiide min beaivvláš ... Han stotrer ikke nå lenger. - ... ja gudni agalašvuthii. Amen.

Mattis setter seg. Ser på ny ned i pulten. Den er ikke tåkete lenger. Bare alminnelig grå pult. Men det er så stille. Hjertet hamrer i brystet og han venter.

- Takk, takk, det ... er bra, sier læreren sakte. Lavt.

Det er bare så vidt at de kan høre det.

Laila Stien (Fra Nyveien, 1979)

Samegutt ved teltet, John Savio, 1920-1938

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Fra Håvamål, Den eldre Edda

Diktet ble trolig til på 700-tallet, men ble nedskrevet på 1200-tallet.

Modernisert tekst

5.
Visdom trenger en
som skal reise langt.
Hjemme er allting lett.
Han blir til skamme
som vet for lite
når han sitter sammen med kloke folk.

6.
Ingen skryter
av egen klokskap.
Vær heller beskjeden.
Når du er klok og taus
på besøk hos andre,
får du sjelden problemer.

10.
Bedre byrde
kan du ikke bære
enn mye visdom.
Det er bedre enn gull
hos fremmede.
Visdom er fattiges trøst.

11.
Bedre byrde
kan du ikke bære
enn mye visdom.
Dårligere niste
kan du ikke ha
enn overflod av øl.

12.
Det er ikke så bra
som de sier
med øl for folk.
Jo mer du drikker,
jo mindre visdom
sitter igjen i hodet.

Fag og timefordeling i grunnskolen

Tabell 1: Ordinær fag- og timefordeling i grunnskolen					
Fag	1.—7. trinn			8.—10. trinn	**Sum grunnskole**
	1.-4.	5.-7.	**Sum**		
	årstimer			årstimer	**årstimer**
RLE	427			157	**584**
Norsk	931	441	**1.372**	398	**1.770**
Matematikk	560	328	**888**	313	**1.201**
Naturfag	328			256	**584**
Engelsk	138	228	**366**	227	**593**
Fremmedspråk/ språklig fordypning	0			227	**227**
Samfunnsfag	385			256	**641**
Kunst og håndverk	477			150	**627**
Musikk	285			85	**370**
Mat og helse	114			85	**199**
Kroppsøving	478			228	**706**
Elevrådsarbeid	0			71	**71**
Utdanningsvalg	0			113	**113**
Fysisk aktivitet	0	76	**76**	0	**76**
Sum	**5.196**			**2.566**	**7.762**

Kilde: http://www.skoledata.net/Planer/Kulo/Fagogtime/kap2.htm

Timeplan for 1A

Time	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
08.30-0930	Norsk	Norsk	Matematikk	KRLE	Norsk
09.30-10.15	Norsk	Norsk	Matematikk	Kunst og håndverk	Norsk
10.15-1045	Engelsk	Kroppsøving	Norsk	Kunst og håndverk	Matematikk
10.45-11.15	***Spisetid***	***Spisetid***	***Spisetid***	***Spisetid***	***Spisetid***
11.15-12.00	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***
12.00-13.00	Naturfag	Matematikk	Samfunnsfag	Matematikk	Kroppsøving
13.00-13.45	Musikk	Kunst og håndverk	Norsk	Norsk	

UKEPLAN FOR 1 TRINN, UKE 45

Ukens gullregel: Vi snakker hyggelig og hjelper hverandre

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
08.30-13.15	08.30-13.15	08.30-13.15	08.15-13.15	08.15-13.15
Norsk: Bokstaven b og d Musikk: Sanger om vennskap	Norsk: b og d Kroppsøving (gym): Fysisk trening gjennom lek	Tur uansett vær Husk regntøy, støvler, skiftetøy, sitteunderlag, termos, tursekk	KRLE: Islam	Norsk: Lese og skrive Regning: tallene fra 10 – 20, pluss + og minus

<u>Ukens mål:</u>

Norsk: jeg kan forskjellen på b og d, og ord som begynner med b og d

Matematikk: Jeg kan telle fra 0 – 20. Jeg kan forskjell på pluss og minus

Engelsk: fortelle om 5 værsymboler

<u>Lekser ligger i leksemappa.</u>

Den blå postpermen, leksemappen og fulladet læringsbrett skal ligge i sekken hver dag.

• Skolemeldingsapp: Alle må nå laste ned skolemeldingsappen. Trenger du fortsatt hjelp til å laste ned appen, ta kontakt med kontoret eller kontaktlærer.

• Foreldremøte blir onsdag 13. november fra klokken 17.30-19.30

• 12. november arrangerer vi idrettsdag for hele skolen. Husk å merke alt sportsutstyr.

Hilsen Lise, Martin og Anne😊

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Timeplan for 5B

Time	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
08.30-0930	Norsk	Norsk	Norsk	Engelsk/ Naturfag	Samfunnsfag
09.30-10.30	Norsk	Engelsk	Matematikk	Naturfag	Kroppsøving ***Spisetid***
10.30-1045	***Spisetid***	***Spisetid***	***Spisetid***	***Spisetid***	
10.45-11.15	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***
11.15-12.15	Engelsk	Matematikk	Kunst og håndverk	Musikk	Matematikk
12.15-12.30	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***
12.30-13.30	KRLE	Samfunnsfag	Kunst og håndverk	Klassens time	KRLE
13.30-14.30	Kroppsøving				

Timeplan for 10B

Time	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
08.00-0900	Naturfag	Matematikk	Norsk	Matematikk	KRLE
09.00-9.10	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***
09.10-10.10	Norsk	Norsk	Samfunnsfag	Samfunnsfag	Tysk
10.10-10.25	***Spisetid***	***Spisetid***	***Spisetid***	***Spisetid***	***Spisetid***
10.25-10.45	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***
10.45-11.45	Matematikk	Norsk	Naturfag	KRLE	Kunst og håndverk
11.45-11.55	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***
11.55-12.55	Kroppsøving	Engelsk	Engelsk	Engelsk	Kunst og håndverk
12.55-13.05	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***	***Friminutt***
13.05-14.05	Tysk		Valgfag	Kroppsøving	

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Læreplan i naturfag

Kompetansemål etter 2. årstrinn

Forskerspiren

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- stille spørsmål, samtale og filosofere rundt naturopplevelser og menneskets plass i naturen
- bruke sansene til å utforske verden i det nære miljøet
- beskrive, illustrere og samtale om egne observasjoner fra forsøk og fra naturen
- gjenkjenne faresymbol for farlige stoffer og for farlig lys

Mangfold i naturen

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjennomføre aktiviteter i nærområdet for å lære om naturen og samtale om hvorfor dette er viktig
- bruke observasjoner til å beskrive kjennetegn ved årstidene og fortelle om hvordan man i samisk kultur deler inn året
- gjenkjenne og beskrive noen plante- og dyrearter i nærområder og sortere dem i grupper

Kropp og helse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- sette navn på og beskrive funksjonen til noen ytre og indre deler av menneskekroppen
- samtale om grensesetting, forståelse og respekt for egen og andres kropp
- beskrive og samtale om sansene og bruke dem bevisst i observasjoner ved aktiviteter ute og inne

Fenomener og stoffer

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- beskrive og illustrere hvordan jorda, månen og sola beveger seg i forhold til hverandre, og fortelle om årstider, døgn og månefaser
- beskrive og sortere stoffer etter observerbare kjennetegn
- gjøre forsøk med vann og lys og samtale om observasjonene

Teknologi og design

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- lage gjenstander som kan bevege seg ved hjelp av vann eller luft, og samtale om hvordan de virker
- lage gjenstander som bruker refleksjon av lys, og samtale om hvordan de virker

Videregående skole

5 studieforberedende utdanningsprogram

- Idrettsfag
- Kunst, design og arkitektur
- Medier og kommunikasjon
- Musikk, dans og drama
- Studiespesialisering

8 yrkesfaglige utdanningsprogram

- Bygg- og anleggsteknikk
- Design og håndverk, med to alternativer på Vg1:
    - design og håndverk
    - medieproduksjon
- Elektrofag
- Helse- og oppvekstfag
- Naturbruk (med mulighet for studieforberedende Vg3)
- Restaurant- og matfag
- Service og samferdsel
- Teknikk og industriell produksjon

Gå til https://www.vilbli.no/nb/nb/no/utdanningsprogram-og-programomrader/a/026960

og finn mer informasjon.

Finn ut hvilke fag som har flest timer andre og tredje året på de ulike studieforberedende utdanningsprogrammene.

Finn et yrke man kan utdanne seg til for hvert av de yrkesfaglige utdanningsprogrammene.

Finn eksempel på yrker der man er lærling i 2 år.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Tema:

Utdanningssystemet i Norge

Skolen i Norge: privat - offentlig skole
vurdering: høy/middels/lav måloppnåelse
toppkarakter
Fag i grunnopplæringen
Samarbeid skole-hjem: ukeplan
skoleplattform utviklingssamtale
tilbakemelding dysleksi
Utdanningsmuligheter i Norge
utdanningsprogram i videregående skole

Godkjenning av utenlandsk utdanning
NOKUT Kompetanse Norge
Realkompetansevurdering firma
enkeltmannsforetak konkurs
Politiske partier

Språk

presens perfektum
preteritum perfektum
Hvis han hadde …, hadde han ikke ….
Du fikk meg til å
blir sittende
det gjør at
løpingen gjør at
selv om
fornøyd med
relativ-setninger
har en venn som
lært det som
Er det ikke han som
bli stemplet som
Det er sønnen min som (utbryting)
Det er nødvendig å
passiv – det settes
gradbøying av adjektiv, bestemt form av
superlativer
motsatte adjektiv med u-prefiks
hvilken hvilket hvilke
for små til
å veie tyngst
legge bak seg
Er det sant?
verst for dem
gå glipp av
bli litt for mye
holde på å ta overhånd.
nødvendigvis
apropos

Ekstrastoff - skjønnlitteratur

Vitser

Laila Stien: Skolegutt

Utdrag av Håvamål

Ekstrastoff – sakprosa og fakta

Politiske partier

Vitser

Fag- og timefordeling i grunnskolen

Timeplaner for 1.,5. og 10.trinn.

Ukeplan for 1.trinn

Læreplan, naturfag, 5.trinn

Utdanningsprogrammer i vgs vilbli.no

Vurderingsskjema

Om dialogserien «Et godt liv i et lite land».

Dette er den tredje av i alt åtte dialoger som er laget til opplæring i norsk, nivå A2-B1, etter suggestopedimetoden.

1. Ulikheter og fellesskap
2. Arbeid og ønsker
3. Kunnskap gir muligheter
4. Samliv og forståelse
5. Gjør din plikt, krev din rett
6. Sannhet og frihet
7. Livslang læring
8. En god fremtid

Dialogene handler om sju spillere og treneren i fotballaget «Bravo». De møter ulike utfordringer slik at alle læringsmål i «Læreplan i norsk og samfunnsfag for voksne innvandrere» er dekket. I tillegg er det henvist til en rekke ekstratekster.

Tekstene har ordlister som er oversatt til arabisk, tigrinja, kurmandji og engelsk.

Takk til gode suggestopedikolleger som har kommet med råd og innspill.

Oslo, juni 2019

Dialoger og utvalg av tekster: Astrid Raen

Ordliste, kurmandji: Mahmoud Bero

Utgiver: Oslo VO, Rosenhof